

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ІНСТРУМЕНТУВАННЯ ТА ДИРИГУВАННЯ

Фахова профілізація

«Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові інструменти»

Спеціальність		В5 «Музичне мистецтво»
Галузь знань		В «Культура, мистецтво і гуманітарні науки»
Ступінь вищої освіти		Бакалавр
Освітньо-професійна програма		Оркестрова майстерність
Курс		1
Семестр		1 – 2
Обсяг практики (години / кредити ЄКТС)		180 годин / 6 кредитів ЄКТС
Статус дисципліни		Обов'язкова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Плужніков Віктор Миколайович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидат мистецтвознавства, доцент
	Посада	Доцент кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/performing-musicology/choral-conducting/Plushnykov_2022.pdf
	e-mail	viktor.pluzhnikov@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Висовень Андрій Васильович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Заслужений Артист України
	Посада	Старший викладач кафедри оркестрових духових та ударних інструментів
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/orchestral-wind-and-percussion/Vysoven_2022.pdf
	e-mail	andrii.vysoven@num.kh.ua
Інформація про	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Палачова Катерина Володимирівна

викладача	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Доктор філософії
	Посада	Старший викладач кафедри композиції та інструментування
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/composition/Palachova%20(2).pdf
	e-mail	kateryna.palachova@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Богатирьов Володимир Олександрович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Доктор філософії
	Посада	Старший викладач кафедри композиції та інструментування
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/composition/Bogatyriov.pdf
	e-mail	volodymyr.bohatyrov@num.kh.ua
Анотація		Навчальна дисципліна спрямована на формування знань про можливості груп симфонічного оркестру, набуття навичок інструментування для різних складів (струнного оркестру, духового ансамблю, симфонічного оркестру тощо), опанування базової техніки диригування та усвідомлення диригентської діяльності як напрямку творчої роботи і частини еволюційного процесу світової музичної культури. Основу навчального репертуару для інструментування та диригування складають зарубіжні твори XVII–XX століття, а також твори українських композиторів, що дозволяє охопити різноманітні жанри та стильові напрямки.
Мета дисципліни		Ознайомлення і практичне осягнення методів і засобів інструментування, шляхом створення самостійно інструментованих аранжувань, а також оволодіння навичками оркестрового диригування. Для досягнення мети застосовується комплексний підхід, націлений на формування творчої особистості, яка здатна до самостійної диригентської діяльності.
Програмні результати навчання		ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності. ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. ПРН9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору). ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

Загальні компетентності	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК12. Здатність працювати автономно. ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності. СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності. СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва. СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва. СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності. СК8. Здатність здійснювати диригентську діяльність. СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу. СК11. Здатність оперувати професійною термінологією. СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків. СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
Професійні компетентності	ПК5. Здатність визначати напрями, види та способи підвищення рівня власних педагогічних та фахових компетентностей.
Зміст навчальної дисципліни	Навчальна дисципліна складається з двох загальних розділів: основи інструментування (протягом 1 семестру) та основ диригування (протягом 2 семестру). <i>1 семестр (основи інструментування):</i> Тема 1. Основи інструментознавства та інструментування. Тема 2. Оркестрова фактура. Тема 3. Інструментування для струнно-смичкової групи симфонічного оркестру. Тема 4. Інструментування для групи дерев'яних духових інструментів симфонічного оркестру. Тема 5. Інструментування для групи мідних духових інструментів симфонічного оркестру. Тема 6. Поєднання груп дерев'яних і мідних духових в інструментуванні. Тема 7. Поєднання груп струнно-смичкових і дерев'яних духових в інструментуванні. Тема 8. Інструментування для симфонічного оркестру. <i>2 семестр (основи диригування):</i> Тема 9. Загальні положення викладання оркестрового

	диригування. <i>Тема 10.</i> Основи постановки диригентського апарату. <i>Тема 11.</i> Вивчення метричних схем тактування. <i>Тема 12.</i> Різновиди афтактів, показ вступу інструментальним групам або окремим інструментам симфонічного оркестру, зняття фермат. <i>Тема 13.</i> Опанування мануальною технікою диригування. <i>Тема 14.</i> Формування навичок самостійної роботи з симфонічною партитурою (спів окремих партій, виконання партитури на фортепіано; вміння передати оркестрантам змісту музичного твору та особливостей інтерпретації засобами диригентської техніки, слова, міміки. <i>Тема 15.</i> Основні завдання репетиційного процесу з симфонічним оркестром. <i>Тема 16.</i> Психологічний аспект роботи диригента з оркестром.
Види занять	Практичні заняття, самостійна робота
Методи навчання	Словесний метод (дискусія, співбесіда, обговорення актуальних питань), практичний метод (практичні заняття, вивчення досвіду проведення репетицій та концертів відомими диригентами); робота з навчально-методичною літературою (вивчення найбільш змістовних сучасних публікацій); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання надає додаткові можливості для проведення дистанційних занять; самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає вивчення та аналіз симфонічних партитур, розв'язання диригентських завдань, а також підготовку нотного і відео матеріалів.
Форми, методи та критерії оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Поточний контроль у 1 семестрі: тестування, виконання практичних завдань (письмові роботи з інструментування обраних фрагментів музичних творів для визначених складів у обсязі, передбаченому РПНД). Семестровий контроль у 1 семестрі: залік, здійснюється за 100-бальною накопичувальною системою за результатами поточного контролю. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60. Поточний контроль у 2 семестрі (max 60 балів): усне опитування, робота на практичному занятті, ситуаційні вправи, виконання письмових робіт з інструментування Семестровий контроль у 2 семестрі: екзамен (max 40 балів): 1) диригування симфонічними творами українських та зарубіжних композиторів у фортепіанній транскрипції під час аудиторних занять або аудіозапису симфонічного

	оркестру в форматі онлайн-занять; 2) усні відповіді на питання з історії та теорії диригентського виконавства. Умовою допуску до семестрового контролю є виконання програми освітнього компонента й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60. Із критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів поточного та семестрового контролю і послідовністю накопичення балів студентів ознайомлюють на першому аудиторному занятті та за посиланням: https://docs.google.com/document/d/1TFMtguY3xv25McYbSLrgSm1F3Fil_rSd/edit?usp=drive_link&ouid=115682828690327336254&rtpof=true&sd=true
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі освіти комунікують завдяки таким засобам, як Viber, Telegram; використовуються застосунки Google Meet, Zoom, листування через e-mail, посилання на google-диск. Від здобувачів вищої освіти очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності.
Рекомендовані джерела інформації	Adenot, P. (2015). <i>The orchestra conductor</i>. Online since 22 November 2015, connection on 30 July 2019. DOI : 10.4000/transposition.1296 Adler, S. (2002). <i>The study of orchestration</i>. 3rd ed. W. W. Norton & Company, Inc. New York. Forsyth, C. (2013). <i>Orchestration</i>. London : Dover Publications. Кириленко, Я. О. (2020). <i>Теоретичні та практичні засади диригентської підготовки</i>. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Клебанов, Д. (2019). <i>Лекції з інструментування</i>. Естет Принт. Кучерук, В. Ф. & Кучерук, Н. П. (2016). <i>Оркестрове диригування</i>. Вежа-Друк. Луцьк. Пастушок, Т. В. (2021). Формування комунікативної культури диригента оркестрового колективу у процесі творчої діяльності. <i>International Journal of Innovative Technologies in Social Science</i>. 2(30). 25–29.

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Основи інструментування та диригування», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 26 червня 2025 року, протокол № 9.